

УДК 327.364:37.091.3

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2022-103-1-119-130>

КУЛЬТУРА МИРУ: ДУХОВНИЙ ВИМІР ОСВІТИ МАЙБУТНЬОГО

Л. А. Кондрацька

ORCID 0000-0002-2885-138X

Прилучення сучасного освітоздобувача до крос-культурного діалогу концепцій миру і воздаяння спонукає пробудження в ньому почуття відповідальності на рівні епігенетичного правила. Отож, метою даної статті є обґрунтування педагогічної моделі реалізації сотеріологічної концепції миротворчої освіти як чинника розбудови культури миру заради осмислення цінності того, що слугує утвердженню богоподібної гідності людини і благу ближнього во славу Творця. Сутність пропонованої моделі становить методологія перформативної дидактики як майстерні душі. Її провідною ідеєю є метафоризація християнської семасіології миру як благочестивого одкровення, а основою постає коннективна теорія інтерпретації особою своєї миротворчої місії як ментального вчинку. У статті представлена епістемна карта самоорганізації перформером-миротворцем сотеріологічних компетенцій, в основу телеології якої закладено алгоритм апперцепції: коли освіта миру стає справою не просто професійного успіху, а особистої совісті. Напрям і конкретний доготривалий план такої перформативної діяльності визначає стратегія креативної кластеризації майбутніх миротворчих сценаріїв як «шляху серця». В онтогенезі традиції перформансу, зорієнтованого на благочестивий сценарій любові до ближнього, міцно укорінилася імпровізаційна природа. Тому регулюючу функцію в імплементації означеної стратегії виконують епігенетично зумовлені чинники активізації ментальних ресурсів освітоздобувача-перформера: технологія перформативної імпровізації (методи аурального моделювання, сотеріологічного іміджування і смислової метафоризації прогнозованого майбутнього, медіаеленктики, -еристики і -еротематики) і контекстний підхід до перформансу. Багаторічний викладацький досвід на факультеті мистецтв доводить, що ефективність реалізації пропонованої педагогічної моделі забезпечує створення спеціального івент-майданчика в арт-лабораторії.

Ключові слова: миротворча освіта, сотеріологічна концепція, коннективна теорія, перформативна імпровізація, стратегія креативної кластеризації.

Постановка проблеми у загальному виді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Методологічний плюралізм дискусій навколо суперечливих підходів до проблеми культури миру, ініційований Міжнародним Конгресом ЮНЕСКО «Світ в умах людей» (Ямусукро, 1989), а згодом Глобальною резолюцією про створення інфраструктур на підтримку культури миру (2018), зумовив кардинальне переосмислення імічного аспекту крос-культурного діалогу в науці та публіцистиці XXI століття. У ньому взяли участь представники усіх груп постмодерністської теорії культури миру – «екологічної, космологічної, стратегічної і ентропійної» (Galtung, 2006, p. 357-361). Їх публікації рясніють аргументами і коментарями щодо проблематики:

- типологізації війни («міждержавна, наддержавна, субдержавна») і миру («рівновага, гегемонія, імперія») – за критеріями добра і зла (Арон, 2000, с. 190–231);

- нової аксіології культури миру як «модусу вівенді у практичному вигляді» (Major, 2018, p. 27);

- «норми–аномалії» у процесі культурної еволюції людства (Massini, 2021, p. 280–283);

- нової революції за утвердження трансгуманної системи владних стосунків між суб'єктами культури як «громадянами єдиного глобалізованого села» (Reber-Rider, 2018, p. 75–78),

- афірмації трансгуманних цінностей «мирними» мас-медіа (Chowdhury & Ikeda, 2020, p. 9–29).

На підставі запропонованих дослідниками концептосфер культури миру можна дійти висновку, що всі вони так чи інакше виходять із визначення цього поняття у Першій статті згаданої Декларації ЮНЕСКО: «Культура миру – це безліч цінностей, позицій, традицій, моделей поведінки та способів життя, в основі яких лежить повага до життя, припинення насильства та практика ненасильства, що досягається за допомогою освіти, діалогу та кооперації» (Yamoussoukro Declaration on Peace in the Minds of Men, 1989). Йдеться про глибоку повагу до прав людини, визнання принципу суверенітету, територіальної цілісності та політики національної незалежності країн; обов'язкове мирне вирішення конфліктів; рівновагу між потребами розвитку та потребами навколишнього середовища; вірність ідеям свободи, права, демократії, толерантності, солідарності, співпраці, плюралізму, діалогу та розуміння на всіх рівнях суспільства та у міжнародних справах.

Смислові значення розглядуваного поняття визначаються двома концепціями. Перша передбачає заперечення війни, расизму, геноциду, насильства, поневолення, причому у боротьбі за мир пропонується

використання різних політичних, військових, інформативних засобів. Тобто світ, згідно з цією концепцією, – безконфліктна коєзистенція, відсутність деструктивних конфліктів, пацифізм та формування образу так званого миротворця (солдата зі зброєю, який виступає проти будь-яких конфліктів, але в ім'я свободи і демократії змушений використовувати зброю, нав'язуючи всьому світові власне розуміння правди та миру). Такий підхід передбачає примирення з уже існуючими відносинами та ігнорує активну участь у реалізації універсальних ціннісних ідеалів, таких як право нації на самовизначення (Pathways for peace: Inclusive approaches to preventing violent conflict, 2018; Community Engagement Guidelines on Peacebuilding and Sustaining Peace, 2021; World Revolution, 2020).

Друга концепція – екогуманістична. Її суть визначає «нова етика» як критеріальна база моральної корекції сучасного суспільства, основаної на ідеї «розмаїття як надбання» і виховання відповідальності за долю планети як різнокольорового суцвіття культур (Boulding, 2020).

Означені позиції дають підстави їх авторам стверджувати, що в середовищі глобальної взаємозалежності умовою виживання людства стає толерантність як розуміння та повага до інших культур, вірувань, способів життя, визнання відмінностей, що існують як усередині суспільства, так і між культурами. Побудова такої, глобалізованої культури миру, звісно, не може бути досягнута шляхом її декларування чи нав'язування декретом. Адже культура миру – це перехід від логіки сили та страху до логіки розуму та любові. Тобто, щоб стати реальною нормою життя, народною традицією, політичним імперативом, вона має увійти у серця та уми людей.

Ось чому у вирішенні проблеми побудови культури миру основний акцент зроблено на освіту, зокрема освіту в душі миру (миротворчу) як освіту майбутнього. Мирознавство стало науковою дисципліною, яку зараз пропонують у всьому світі більш, ніж 450 університетських програм. Безліч рецензованих академічних журналів, підручників та конференцій стосуються як теоретичних, так і практичних розробок на арені миробудування. Серед найбільш активних миротворчих установ, зазвичай, виокремлюють Стокгольмський міжнародний інститут досліджень миру, Інститут мирознавства в Осло, Міжнародну Асоціацію досліджень миру та її регіональні філії в Африці, Азії, Європі, Латинській та Північній Америці. Причому, освіта в душі миру тепер охоплює всі рівні формальної освіти – від дитячого садка до докторського навчання, включаючи неформальну освіту (Reardon, 2020).

Україна має долучитися до цього міжнародного руху – як нація героїв і як християнська нація. Утім, нашій педагогічній спільноті видався унікальний шанс вирішувати проблему миру не через культ «знелюдненого

вічного розуму», що анулює повністю індивідуальну людську сутність: «без душі, без надій, страхів, радощів і смислів», – як описав це О. Шпенглер (Kurzweil, 2012). Годі сподіватися і на «потенційні вигоди» філософатрансгуманіста Ніка Бострома – отримання людиною права на когнітивну і морфологічну «свободу від» (Bostrom, 2019). Подібні помисли і справді здаються благими для світської людини, а деякі вже бадьоро крокують цим шляхом, підтримуючи розширення доступу до нових технологій, які дозволять кожному насолоджуватися «найкращим розумом», «найкращим тілом» і «щасливим життям». Їх рецепти привабливо виписані на сайтах трансгуманістів (Transhumanist Declaration). Проте, чи не полине людина на крилах такої «свободи» до тілесного *Übermensch*, і чи не настане в результаті цього «велике розбещення людини на землі» (1М, 6:5)?

Отож, **метою статті** пропонується педагогічна модель реалізації *сотеціологічної концепції* миротворчої освіти. Ця концепція розглядається нами як непроцесуальна трансдисциплінарна система, зміст просторового, темпорального та інформаційного аспектів якої ґрунтується на ідеї Любові, тобто на положеннях Святого Писання. Саме у ньому шукатимемо епістемі благочестивого розв'язання конфлікту.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. А біблійний текст навчас, що війна в силу крайньої необхідності є доцільною: Сам Господь посилав ізраїльтян на бойові дії (на Ая): Єг.8:1. У іншому місці книги Старого Заповіту він велить вести війни проти народів, які вороже поступають у коварстві своєму: 4М. 25:16–18; 31:1–2; Єг.8:1. У обох згадках про війну йдеться не як про зло, а як про можливу обставину у співіснуванні людей: Лк.14:31–32. Причому, захист віри і батьківщини не визнається метафорою «око за око, або зуб за зуб», а характеризується, як вищий вияв любові через самопожертву за друзів своїх, а тому не засуджується: 4М.25:16–18. Інша справа – самоуправне і незаконне застосування зброї: Мф.26:51. Словами із 1М.9:6: «Хто проллє кров людську, того кров проллється рукою людини, бо Він учинив людину за образом Божим», – Господь надає право суду поступати із вбивцею по усій суворості закону : 1М.9:6; 3М.24:21.

Про можливість війни говорив і Сам Ісус Христос: Лк.14:31–32; Мф.24:6. Підтвердимо це відомими словами Спасителя: «Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх» (Ів.15:13). Із Євангельської історії видно, що військове звання не завадило сотнику отримати від Спасителя похвалу і задовольнити своє прохання: Мф.8:8–10 (ще для порівняння. Дії.10:1–7; Лк.3:14. Адже той, хто носить меч на злодіїв внутрішніх, зобов'язаний спрямовувати меч свого і проти злодіїв зовнішніх: Рим.13:3–4.

Отже, погляд Господа на народи є погляд людинолюбний і праведний, а війна є грім правосуддя небесного на зачинателів війни, окупантів. Бо неправедне Він руйнує і скидає, а саму перемогу звертає в кару правосуддя і руйнації. Адже не від безлічі війська буває перемога на війні, але з Неба приходить сила (1Мак. 3:19). Неправедно риючі яму іншим, самі падають у неї (Пс.7:16) і отримують відплату за свою неправду. Для тих же, хто захищає свої володіння, свою незалежність, віру, сімейства, праведний Суддя надсилає знамення Своєї правди і милості, допомогу у правій справі, а загиблим на війні – найкраще життя та неминучі блага. Тож будьмо розважні і пам'ятаймо, що коли вороги загрожують нашій вітчизні спустошенням, то беззаперечно дивним і беззаконним є виявляти толерацію до загарбників, не даючи їм відсічі, і тим самим прирікати на жертву своїх рідних і близьких, котрі всю свою надію покладають на наш захист.

Пропонована педагогічна модель реалізації сотеріологічної концепції миротворчої освіти, як освіти майбутнього, ґрунтується на **коннективній теорії перформативної дидактики**. Вона передбачає активізацію імпровізаційної природи психоемоційних динамік особи освітоздобувача як перформера миру. Адже для того, щоб будувати світле майбутнє, потрібна уява і творче натхнення. Тобто відкрити себе для роздумів про краще майбутнє (хоча б на деякий час), можливо лише відійшовши від раціонального мислення і звернувшись до інтуїтивного пізнання та афективного одкровення. Тому **технологію перформативної імпровізації**, зокрема **методи** аурального моделювання, імідування (ескапістської метафоризації, медіаелентики, -еристики і -еротематики, типу: «Я по завершенні війни», «Реалізація моєї заповітної мрії після перемоги», «Розмова з янгелом») ми вважаємо епігенетично зумовленою для упровадження методології педагогічно-метафоричної творчості. Саме вона сприяє активізації ментальних ресурсів особи.

Напрямок і конкретний довготривалий план такої перформативної діяльності визначає **стратегія креативної кластеризації**. Це стратегія розігрування сценаріїв ціннісного вибору на шляху до «творчої невинності» або так званого «шляху серця» (Manovich L., 2015, p.13). Зважаючи на **постнекласичну парадигму миротворчої освіти**, вона передбачає взаємовплив адаптивного, циклічного, лінійного, різоматичного типів і стратегій випадкового пошуку.

Регульовальну функцію в імплементації означеної стратегії виконує **методологія педагогічно-метафоричної творчості**. Вона акумулює існуючі підходи до організації співбуттєвої перформативної діяльності на принципах співприсутності, співдії, співчуття, співпереживання, співстраждання, співучасті, співпричастя. Вони постають необхідною

умовою для реалізації наступного душевного-духовного переображення, яке ґрунтується на принципах:

- віри у свої сили;
- виключення критики висловлюваних пропозицій під час плекання моральнісних чеснот (розсудливості, справедливості, смиренномужності);
- спонування до сміливих задумів і вільних асоціацій любові до ближнього.

Реалізація цих принципів здійснюється за еристичними правилами:

- фіксації усіх спонтанних ідей;
- посилення суперечності (зокрема, між існуючими стратегіями художньої мислєкомунікації) аж до стану конфлікту з наступним виявленням її генези і вірогіднісних способів усунення;
- здолання «когнітивного бар'єру», інерції дизайнового мислення;
- оцінки надбань і недоліків оригінального і оптимального варіанту епістемологічного розуміння.

З метою створення необхідної для цього благочестивої інтелектуальної ситуації доцільно використовувати авторську *методику «очікуваного подивування»*. Її зміст складають розроблені нами методи *«сердечного сприймання»*, *«синестезійних аналогій»*, *«художніх довершень»*, *«духовних рецепцій»* і *«активного мовчання»*, реалізація яких здійснюється в умовах групових та індивідуальних форм освіти майбутньої миротворчої особи. Структурна модель реалізації принципів осмислення сотеріологічної концепції миротворчої освіти передбачає послідовність таких етапів (рис. 1).

Як бачимо, в основу їх телеологічної організації закладено алгоритм апперцепції: коли *освіта миру стає справою не просто професійного успіху, а особистої совісті* (рис. 2).

Багаторічний досвід викладання педагогічної і культурної антропології на факультеті мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка показує, що ефективність реалізації пропонованої педагогічної моделі забезпечують **психологічні умови імплементації технології**, сутність яких можна виразити формулою:

Результат (Р) = Потенціал (П) – Втручання (В)

Її сутнісний смисл можна конкретизувати ідеєю досягнення майбутнім педагогом-перформером стану розслабленої концентрації ментальних задатків для переживання радості творчого саморозкриття в любові. Це передбачає врахування викладачем таких правил культурно орієнтованого:

- 1) забезпечення пошани до культурної унікальності кожної особи:

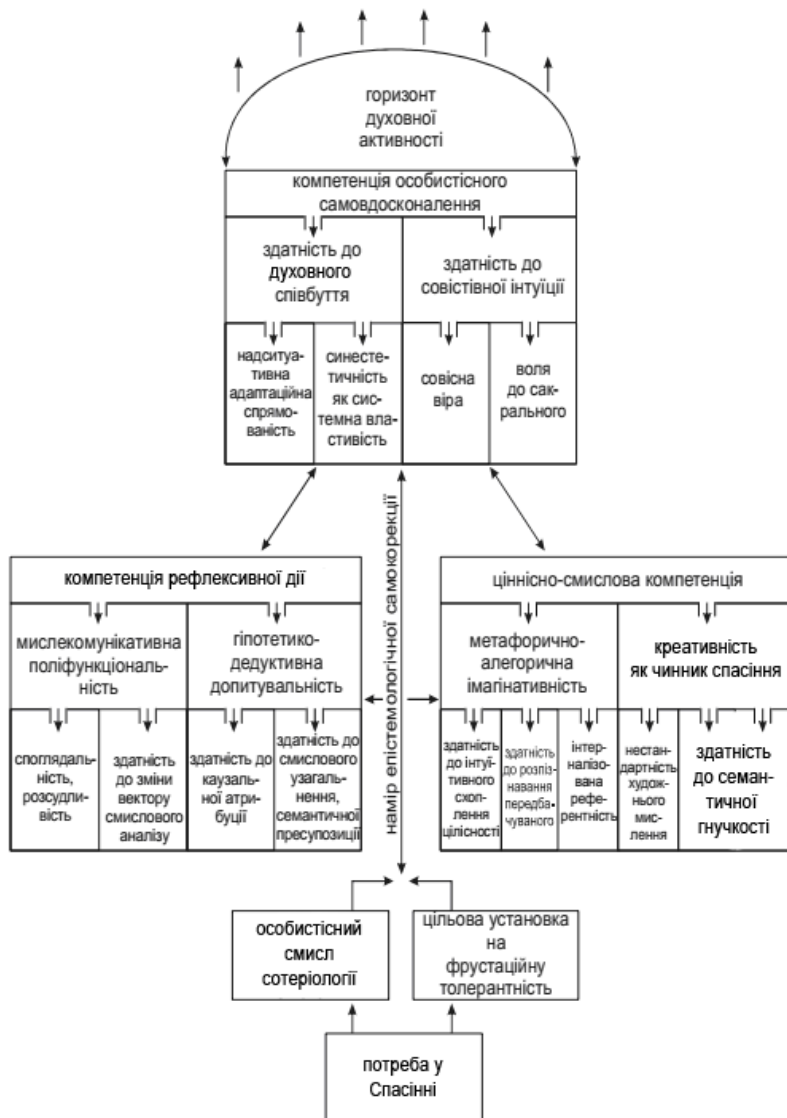

Рис. 1. Структурна модель осмислення сотеріологічної концепції освіти миру

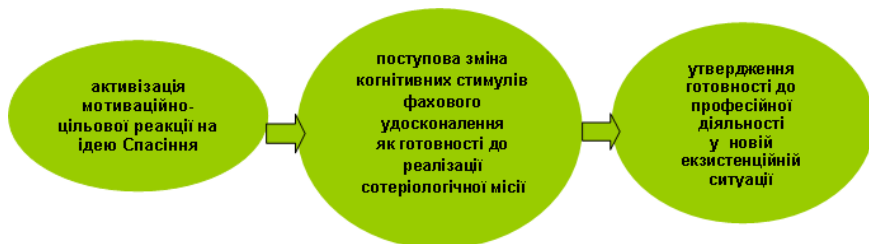

Рис. 2. Алгоритм реалізації моделі осмислення сотеріологічної концепції культури миру

- національно-етнічної і релігійної приналежності
- гендерної ідентичності
- культурного стилю поведінки
- особистих інтересів і психофізичних особливостей;

2) організацію атмосфери «особистої запрошеності» студента – заангажованість його у розумінні того, що він є бажаним у даному творчому співтоваристві;

3) утвердження майбутнього перформера у його індивідуальному творчому розвитку у процесі полікультурного навчання.

Можливість для розробки і обґрунтування отримують на івент-майданчику арт-лабораторії у проміжку між лекціями-перформансами.

Одним із найважливіших системоутворювальних чинників креативного кластера, зокрема безмежного розмаїття способів творчого самовираження перформера-миротворця, є івент-майданчик. Він пристосований до проведення розмаїтих культурно-освітніх заходів, тобто може функціонувати і як лекторій, і як простір для перформативних тренінгів, і як місце для концертів, виставок, свят, фестивалів тощо. Завдання майданчика – залучення однодумців. Такий підхід створює високу щільність соціальних зв'язків у середині кластера.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Ми розглядаємо відповідальність як визначальну рису позитивної особистості, здатної самодетермінувати (бути суб'єктом своїх дій) своє життя на основі цінностей і смислів; що виявляється в умінні робити вірний моральний вибір, в усвідомленні та здійсненні самостійних учинків, оцінюванні та контролі їх наслідків. Марк Аврелій навчає нас: подивись на життя цілісно. Він говорить про те, що завжди необхідно «пам'ятати, якою є природа цілого і яка моя», і як це моє відноситься до цілого (Аврелій, кн. 2., п. 9). Відповідальність як риса позитивної особистості – це розуміння і відчуття своєї співпричетності до цілісного світу, «присутності в ньому»,

співучасті з іншим, що надихає на те, щоб щось змінити, створити творчо і безкорисливо в цьому світі, комусь допомогти словом, ділом, підтримати матеріально тощо. Ми осмислюємо відповідальність як інтенцію до подолання найглобальнішої кризи людства, що значною мірою полягає у відокремленості та розірваності людини та світу; як надію, сподівання на це подолання; як ціннісно-смыслову опору, що забезпечить духовну безпеку та виживання людства.

Література

1. Арон Р. Мир і війна між націями / Пер. з фр. Віктор. Шовкун, Зоя Борисюк та Григорій Філіпчук. Київ: МП «Юніверс», 2000. 688 с.
2. Біблія або книга Святого Письма Старого і Нового Заповіту [Текст] : із мови давньоєврейської й грецької на українську дослівно перекладена / пер. проф. Івана Огієнка. Київ : Укр. біблійне т-во, 2002. 1375 с.
3. Bostrom, N. The Vulnerable World Hypothesis. *Global Policy*, 2019. 10 (4). pp. 455–476. doi:10.1111/1758-5899.12718
4. Boulding, E. *Cultures of peace: The hidden side of history*. Syracuse University Press, New York, 2020. 347 p.
5. Chowdhury, Anwarul K. & Ikeda, Daisaku. *Creating the culture of peace: a clarion call for individual and collective transformation*: London, Tauris, Bloomsbury I. B., 2020. 266 p.
6. Galtung, J. *Peace by Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization*. London: SAGE Publications Ltd, 2006. URL: <<https://dx.doi.org/10.4135/9781446221631>> (date of appeal 03.05.2022).
7. Jenkins, T. Reardon's edu-learner praxis: Educating for political efficacy and social transformation. In Snauwaert, D. (Ed.), *Exploring Betty A. Reardon's perspective on peace education: Looking back, looking forward*. Springer, 2020. URL: https://www.academia.edu/39988174/Reardons_Edu_learner_Praxis_Educating_for_Political_Efficacy_and_Social_Transformation (date of appeal 07.05.2022).
8. Kurzweil, R. *How To Create A Mind*. London: Viking Adult, 2012. 336 p. URL: <http://www.kurzweilai.net/chapter-1-the-evolution-of-mind-in-the-twenty-first-century> (date of appeal 03.05.2022).
9. Major F. UNESCO: Ideal and Action. *The Relevance of Peace for Modern Civilization*. London: Thames and Hudson, 2018. 272 p.
10. Massini B. The Concept of «Culture of Peace» in Modern International Relations: Axiological and Practical Aspects. *Humanitarian: actual problems of the humanities and education*, 2021. 21:3, pp. 273-288.
11. *Pathways for peace: Inclusive approaches to preventing violent conflict*. United Nations and World Bank. Washington, DC: World Bank, 2018.
12. Reardon, Betty A. *Peace Education. A Review and Projection*. In: Bob Moon, Sally Brown and Miriam Ben Perety, eds., *International Companion to Education*, New York, Routledge, 2020. pp. 397–425.

13. Reber-Rider, L. Building cultures of peace in the world: one peace center at a time. *International Journal on World Peace*, 2018. 25(1). pp. 73–88. <http://www.jstor.org/stable/20752817> (date of appeal 07.05.2022).
14. United Nations. Community Engagement Guidelines on Peacebuilding and Sustaining Peace, 2021. URL: https://www.un.org/peacebuilding/sites/www.un.org/peacebuilding/files/documents/un_community-engagement_guidelines.august_2020.pdf (date of appeal 07.05.2022).
15. World Revolution. The state of the world, 2020. URL: <http://worldrevolution.org/projects/globalissuesoverview/overview2/BriefOverview.htm> (date of appeal 03.05.2022).
16. Yamoussoukro Declaration on Peace in the Minds of Men // *International Congress on Peace in the Minds of Men. 26 June – 1 July 1989*. Yamoussoukro, Cote d'Ivoire, 1989.

References

1. Aron, R. Myr i viina mizh natsiiamy [Peace and war between nations] / Per. z fr. Viktor. Shovkun, Zoia Borysiuk ta Hryhorii Filipchuk. Kyiv: MP «Yunivers» (ukr).
2. Bibliia abo knyha Sviatoho Pysma Staroho i Novoho Zapovitu [Tekst]: iz movy davnioievreiskoi i hretskoi na ukrainsku doslivno perekladena [The Bible or the Book of the Holy Scriptures of the Old and New Testaments [Text]: literally translated from Hebrew and Greek into Ukrainian] (2002) / per. prof. Ivana Ohienka. Kyiv: Ukr. bibliine t-vo (ukr).
3. Bostrom, N. (September, 2019). The Vulnerable World Hypothesis. *Global Policy*, 10 (4), 455–476. doi:10.1111/1758-5899.12718 (eng).
4. Boulding, E. (2020). Cultures of peace: The hidden side of history. Syracuse University Press, New York (eng).
5. Chowdhury, Anwarul K. & Ikeda, Daisaku (2020). Creating the culture of peace: a clarion call for individual and collective transformation: London, Tauris, Bloomsbury I. B. (eng).
6. Galtung, J. (2006). *Peace by Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization*. London: SAGE Publications Ltd. Retrieved from: <<https://dx.doi.org/10.4135/9781446221631>> (date of appeal 03.05.2022) (eng).
7. Jenkins, T. (2020). *Reardon's edu-learner praxis: Educating for political efficacy and social transformation*. In Snauwaert, D. (Ed.), Exploring Betty A. Reardon's perspective on peace education: Looking back, looking forward. Springer. Retrieved from: https://www.academia.edu/39988174/Reardons_Edu_learner_Praxis_Educating_for_Political_Efficacy_and_Social_Transformation (date of appeal 07.05.2022) (eng).
8. Kurzweil, R. (2012). *How To Create A Mind*. London : Viking Adult. ISBN-13: 978-0670025299 <http://www.kurzweilai.net/chapter-1-the-evolution-of-mind-in-the-twenty-first-century> (date of appeal 03.05.2022) (eng).
9. Major F. (2018). UNESCO: Ideal and Action. The Relevance of Peace for Modern Civilization. London: Thames and Hudson (eng).

10. Massini B. (2021). The Concept of «Culture of Peace» in Modern International Relations: Axiological and Practical Aspects. *Humanitarian: actual problems of the humanities and education*, 21:3, 273-288 (eng).
11. Pathways for peace: Inclusive approaches to preventing violent conflict (2018). United Nations and World Bank. Washington, DC: World Bank (eng).
12. Reardon, Betty A. (2020). Peace Education. A Review and Projection. In: Bob Moon, Sally Brown and Miriam Ben Perety, eds., *International Companion to Education*, New York, Routledge, 397–425 (eng).
13. Reber-Rider, L. (2018). *Building cultures of peace in the world: one peace center at a time*. *International Journal on World Peace*, 25(1), 73–88. Retrieved from: <http://www.jstor.org/stable/20752817> (date of appeal 07.05.2022) (eng).
14. United Nations (2021). *Community Engagement Guidelines on Peacebuilding and Sustaining Peace*. Retrieved from: https://www.un.org/peacebuilding/sites/www.un.org/peacebuilding/files/documents/un_community-engagement_guidelines.august_2020.pdf (date of appeal 07.05.2022) (eng).
15. World Revolution (2020). *The state of the world*. Retrieved from <http://worldrevolution.org/projects/globalissuesoverview/overview2/BriefOverview.htm> (date of appeal 03.05.2022) (eng).
16. Yamoussoukro Declaration on Peace in the Minds of Men (1989). *International Congress on Peace in the Minds of Men. 26 June – 1 July 1989*. Yamoussoukro, Cote d'Ivoire (eng).

THE CULTURE OF PEACE: THE SPIRITUAL DIMENSION OF THE EDUCATION OF FUTURE

L. A. Kondratska

Inclusion of the modern student in the cross-cultural dialogue of the concepts of peace and retribution encourages the awakening of their sense of responsibility at the level of the epigenetic rule. Therefore, the purpose of this article is to substantiate a pedagogical model of realization of the soteriological concept of peace education as a factor in building the culture of peace for the sake of comprehension of the value of what serves as confirmation of God-like dignity of a person and the general weal for the glory of the Creator. The essence of the proposed pedagogical model is the concept of performative didactics as a workroom of soul. Its leading idea is metaphorization of the Christian semasiology of the concepts of "war", "peace", "peacemaker" as emotional revelation. That is, the basis of the proposed model appears to be the connectivism theory of metaphorical interpretation for the sake of deeper self-reflection and self-organization by a person of their peacekeeping mission as a mental act. The article presents an epistemic map of soteriological competencies of a peacemaker performer. The basis of their teleological organization is the algorithm of apperception: when peace education becomes a matter not just of professional success, but of personal conscience. The direction and specific long-range plan of such performative activity is determined by the strategy of creative clustering. It involves playing out of future peacekeeping scenarios of

the value-based choice as "the path of the heart". Improvisational nature is firmly rooted in the ontogenesis of the tradition of performance, focused on a pious scenario of love of neighbour. So, the regulatory function in implementation of the mentioned strategy performs the methodology of pedagogical and metaphorical creativity. The technology of performative improvisation and the contextual approach to the game are epigenetically determined factors in activating the mental resources of the educator-performer.

Key words: *education in the spirit of peace, soteriological concept, connective theory, performative improvisation, creative clustering strategy.*

Кондрацька Людмила Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль, Україна). E-mail: luda.kondratska@tnpu.edu.ua

Kondratska Liudmyla Anatoliivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of Musicology and Methodology of Music Arts, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ternopil, Ukraine). E-mail: luda.kondratska@tnpu.edu.ua